

Melkveehouderij: kritieke melkprijs blijft hoog

Jacob Jager

Door een daling van de voerkosten is in 2009 en 2010 de kritieke melkprijs (zie kader) op gangbare bedrijven iets gedaald maar blijft die op een relatief hoog niveau. Maar op de biologische bedrijven is de kritieke melkprijs in 2010 juist gestegen doordat de betalingsverplichtingen per eenheid melk sterker toenemen op de gangbare bedrijven omdat de biologische bedrijven minder sterk groeien dan de gangbare bedrijven. De kritieke melkprijs ligt boven de melkprijs. Melkveehouders anticiperen hierop door het inzetten van een inkomen buiten bedrijf of het verlagen van de privébestedingen of het (gedeeltelijk) uitstellen van de aflossingen.

Melkprijs onder kritieke melkprijs

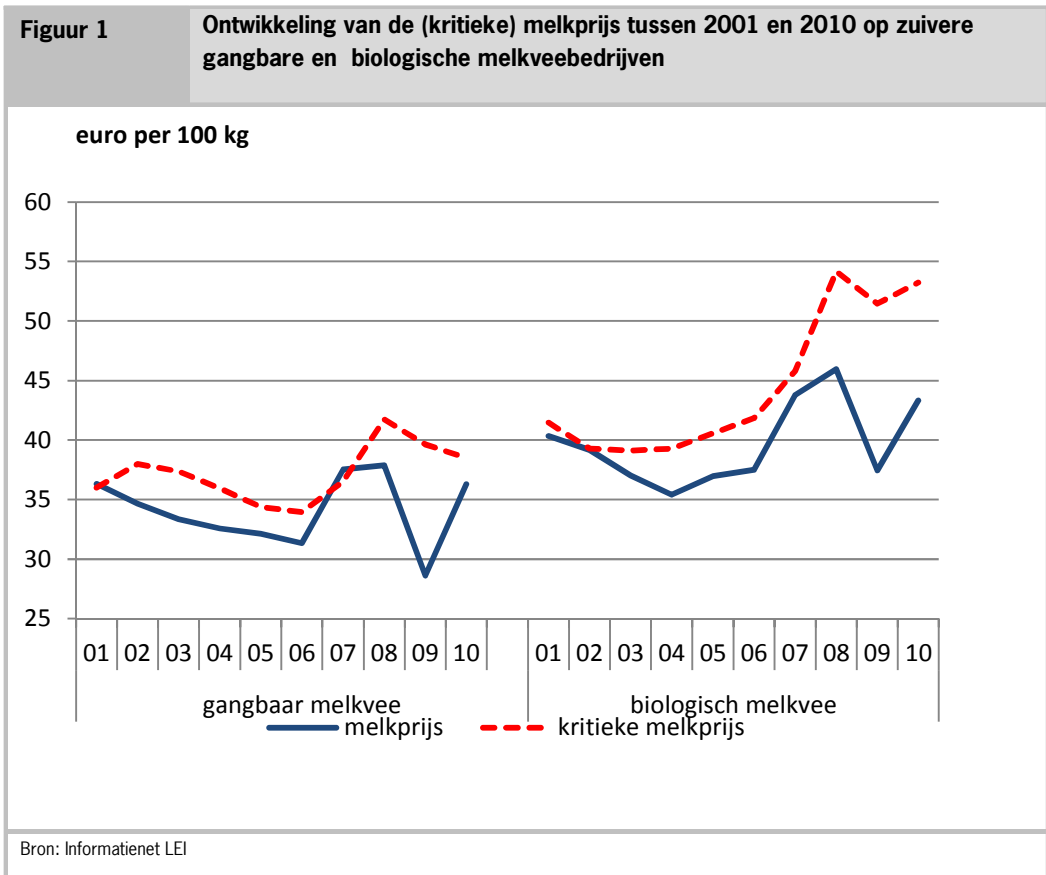
In 2010 bedraagt de kritieke melkprijs van gangbare melk gemiddeld 38,5 euro per 100 kg melk. In 2001 was dat nog 36 euro. Dit is een stijging van 7% (figuur 1). De stijging wordt veroorzaakt door oplopende kosten van voer en hogere aflossingen. Als het gemiddelde melkveebedrijf niet in omvang was gegroeid, was de kritieke melkprijs nog meer opgelopen. In 2010 vindt er een kleine daling plaats van de kritieke melkprijs door een toename van de niet-melkopbrengsten. Deze niet-melkopbrengsten kunnen van jaar tot jaar fluctueren. Vandaar dat er beter naar een langjarige ontwikkeling kan worden gekeken (tabel 1). Op zowel biologische als gangbare bedrijven ligt de gemiddeld ontvangen melkprijs vrijwel altijd onder de gemiddelde kritieke melkprijs. Er is hierbij wel een grote spreiding zowel in de tijd als tussen bedrijven.

Kritieke melkprijs - definitie

De kritieke melkprijs¹ geeft aan hoe hoog de melkprijs dient te zijn voor een bedrijf om aan alle betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. De kritieke melkprijs per 100 kg melk wordt als volgt berekend: (Betaalde kosten, exclusief afschrijvingen + aflossingen + gezinsbestedingen + vervangingsinvesteringen - opbrengsten anders dan melk)/melkproductie. De aflossingen en gezinsgestedingen zijn normatief vastgesteld. De aflossingen bedragen 6,5% van de uitstaande langlopende leningen op de eindbalans. De privébestedingen (na 2006) bedragen voor bedrijven met minder dan 500.000 kg melk 40.000 euro en voor bedrijven met meer dan 1 miljoen kg melk 60.000 euro. De privébestedingen voor de tussenliggende bedrijven worden naar rato vastgesteld. Voor de jaren voor 2006 gelden lagere bestedingsniveaus, waarbij rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van de melkproductie en privébestedingen. Privébestedingen en aflossingen worden volledig aan het bedrijf toegerekend. Inkomsten van buiten het bedrijf zijn niet in de berekeningen meegenomen, omdat de focus in dit onderzoek ligt op het bedrijf. Bedrijven kunnen echter wel met die neveninkomsten een deel van de betalingsverplichtingen opvangen. Gemiddeld liggen de neveninkomsten op 2,50 euro per 100 kg melk op de gangbare bedrijven. Op de biologische bedrijven liggen deze door de lager melkproductie op 4 euro per 100 kg melk.

¹ De kritieke melkprijs wijkt af van de kostprijs. De kostprijs houdt rekening met alle ingerekende en betaalde kosten die samenhangen met de melk. Zie artikel [methode kostprijs](#)

Hogere kosten op biologische bedrijven

Kosten, aflossingen en privébestedingen per 100 kg melk zijn op biologische bedrijven sterker gestegen (28%) dan op de gangbare bedrijven (7%) (tabel 1). De niet-melkopbrengsten op de biologische bedrijven zijn per 100 kg melk minder sterk gestegen door een daling van de subsidies gericht op de biologische productiemethode. Dit versterkt de stijging van de kritieke melkprijs op de biologische bedrijven. Het verschil in ontwikkeling wordt vooral veroorzaakt door een geringere stijging van de melkproductie op biologische bedrijven in de periode 2001-2010 in vergelijking met de gangbare bedrijven. Daarnaast zijn de biologische bedrijven per 1 januari 2008 aangewezen op ruw- en krachtvoer van 100% biologische oorsprong. Dit betekent hogere voerkosten of een extensievere bedrijfsvoering door aankoop of pacht van grond voor eigen ruwvoerproductie. Mede door de sterkere schaalvergroting bij de gangbare bedrijven zijn de privébestedingen per eenheid melk per saldo gelijk gebleven, terwijl deze bij de biologische bedrijven door de achterblijvende groei zijn toegenomen. De achterblijvende schaalvergroting bij de biologische bedrijven heeft mede tot gevolg dat het inkomen met een kwart is gedaald. Om het inkomen zonder schaalvergroting op peil te houden is bijna een 3 euro hogere melkprijs nodig in de periode 2006-2010 in vergelijking met de voorliggende 5 jaar.

Tabel 1	Enkele kengetallen van zuivere gangbare en biologische melkveebedrijven					
	gangbaar			biologisch		
	2001-2005	2006-2010	mutatie (%)	2001-2005	2006-2010	mutatie (%)
<i>Per bedrijf</i>						
melkproductie (x 1.000 kg)	501,4	614,3	23	388,9	420,5	8
inkomen uit bedrijf (euro)	44.400	45.200	2	42.900	31.900	-26
<i>Euro per 100 kg melk</i>						
kosten exclusief afschrijving	27,0	30,1	12	31,6	38,6	22
aflossingen	6,2	7,2	17	7,3	9,2	25
privébestedingen	7,3	7,3	1	8,8	9,8	11
niet-melkopbrengsten	6,5	9,7	50	10,7	12,0	12
vervangingsinvesteringen	2,4	3,0	26	2,9	3,7	29
kritieke melkprijs	36,3	38,1	5	39,9	49,3	23
melkprijs	33,8	34,3	2	37,8	41,6	10
marge	-2,5	-3,7	47	-2,2	-7,7	256
Bron: Informatienet LEI						

Marge negatief

Uit tabel 1 blijkt dat zowel de gangbare als biologische bedrijven gemiddeld een negatieve marge realiseren. Bedrijven kunnen, uitgaande van de gehanteerde uitgangspunten, gemiddeld genomen met de melkproductie niet voorzien in alle privéuitgaven. Inkomsten buiten het bedrijf of verlaging van de privé-uitgaven zijn dus nodig om toch een positieve kasstroom te realiseren. Daarnaast kan door het oprekken van de aflossingstermijn het aflossingsbedrag per jaar worden verlaagd. Verder zijn er natuurlijk grote verschillen tussen bedrijven. Door die verschillen is er dynamiek in de sector, waardoor de productie verschuift naar bedrijven met een rendabelere bedrijfsvoering.